

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 20.

Forduló pont előtt.

(P.) Mire a fák levelei lehu'lanak, újabb forduló pont előtt áll Magyarország. Kritikus napokat s talán nagy átalakulásokat hoz reánk az ősz.

A politika csak látszólag szünetel most, mert a valóságban élénk mozgolódás mutatkozik mindenfelé. Főképpen hazánk nyílt és titkos ellenségei fejtenek ki nagy tevékenységet. Buzgón készülnek a harcra a magyar állam és az uralmon lévő nemzeti irányzat ellen. Arra a nagyszabásu harcra tudniillik, mely előreláthatólag az ősszel fog megkezdődni, s hosszú időre eldönti hazánk sorsát.

A Felvidéken a pánszláv apostolok lázas hévvel dolgoznak a tótok felbujtásán, s előkészítik azt a pánszláv kongresszust, melyet Csehországban fognak megtartani azzal a nem is titkolt cézzal, hogy az osztrák szlávok segítségét biztosítsák maguknak a magyarság ellen. És pedig nem csupán az erkölcsi, hanem az anyagi támogatást is, magyarán mondva: a cseh atyafiak pénzét, amelyre

szüksége van a hazaáruló agitációnak, s amely eddig is nagy szerepet játszott a felvidéki bujtogatásokban.

Hasonló módon cselekszenek a délvidéki és erdélyi oláhok, akik meg Romániában rendeznek dákoromán kongresszust, amelynek szintén az lesz a főadata, hogy külső segítséggel istápolja a magyarországi oláhság támadó hadjáratát Magyarország ellen.

A szerbeknek magyarellenes része tudvalevőleg Horvátországban, Boszniában és Dalmáciában szervezkedik; s maguk a neki indult horvátok nyíltan szövetkeznek ellenünk azokkal az osztrák pártokkal, melyek Nagy-Ausztriába szeretnék bekebelezni Magyarországot. A délvidéki németek és az erdélyi szászok között pedig a nagynémet propaganda bontogatja a maga zászlait.

S éppen most tudódott ki, hogy a tót, oláh, szerb és német agitáció vezetői lanácskozásokat folytatnak az összes nemzetiségi mozgalmak egységes vezetése iránt. Tehát nyilvánvaló, hogy az összes nemzetiségek részéről koncentrált támadás készül ellenünk, amelyet külföldi segítség fog erkölcsileg és anyagilag támogatni.

Egyidejűleg megmozdulnak a darabontok is, hogy radikális lobogó alatt megkiséreljék a magyarság könnyebben hívő részének félrevezetését. A tömegmozgalmak vezetői pedig a forradalmi szociálista vörös zászló alatt nyíltan szervezik a támadó harcot a föntálló társadalmi és államrend ellen.

Ilyenformán akármerre tekintünk mindenütt ellenséges szemek villognak felénk. A legnagyobb oktalanság, sőt öngyilkosság volna tehát összetett kézzel nézni ezeket a fenyegető mozgalmakat; amelyekkel szemben bizonyára nem elegendő többé az a különben is meglehetősen meglazult és a titkos féltékenység által folyton próbára tett kapocs, mely a koalíciós magyar pártokat most együtt tartja.

Oly kézenfekvő igazság ez, hogy a bécsi lapok már is biztosra veszik, hogy a koalíciós magyar pártok végleges egyesülése, a sokat emlegetett fuzió az ősszel mulhatatlanul végbe fog menni. Hogy végbe megy-e, azt részünkről ebben a pillanatban még nem tudjuk; de hogy a nemzetfentartás érdekében végbe kellene mennie, azt nyíltan valljuk és hirdetjük.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A balsors.

— Leány-monológ. —

— Nema hiszem, hogy volna a földön még egy ilyen boldogtalan leány, mint én vagyok. Ma délelőtt tíz órakor még oly boldog voltam. Zongoráztam . . . egy futam és krakk . . . ime, már kétségbeesetten állok itt.

Ma reggel a mamám hírül hozta, hogy Guy de Nangeac megkérte a kezem. Szép fiatal ur, már egy éve ismerem. Oh, milyen szerencsétlen vagyok! Nem értik, hogy miért? Istenem, olyan egyszerű a dolog . . . olyan szomorú . . . hisz én szentimentális vagyok.

Tizenhat éves korom óta mindig a szerelemről ábrándozom. A tragédiából csak a szerelmi jeleneteket olvasom; a színházban csak a vallomásokra figyelek; s nem dalolok soha mást, csak szerelmes románcokat, amelyek mind azzal végződnek hogy:

«Je t'aime! c'est un mystère,
Je t'aime! c'est un secret!»

Ez nem hiba. Szeretni és szeretve lenni, ez, ez az egyetlen ambicióm. Nos hát . . . Guy de Nangeac imádott és én imádtam őt . . . de nem ilyen szerelemre vágytam én!

Ábrándoztam, ábrándoztam, de olyan szerelmesről, aki szegény ember. Nincs lelke, nagy szelleme legyen és üres gyomra!

Inteligens, szép, szelletes és koldus, mint az egér; szóval költő legyen.

Én legyek a napsugár, amely beragyogja szegény padlásszobáját; a rózsza, mely megillatosítja életét. (Ugy-e, tudok poétikusan beszélni?)

Főldözök érte mindent; nagyvilági izlésemet, eleganciámat, a pompát és módot, amelyben nőttem, megszoktam; felesége, rabszolgája leszek!

Padlásszoba s nagy szív . . . egy porció leves, amelyet a sarki fűszeresnél veszünk s hozzá szívós, odaégett pörkölt, fekete kenyér, tiszta víz és forró szerelem, ez az élet! Ez az igazi élet! Az egyetlen, amit el tudtam képzelni Guy de Nangeackal.

Mit akarnak? Nekem költői képzeletem van.

No hát, egy év óta látom Guy de Nangeacot: tiszter láttam összesen . . . oh, az én szívcském tud számolni; emlékszem a számokra.

Társalgásában, tekintetében, mozdulataiban megéreztem, hogy ott lappang a költő s olyan boldog voltam!

Oh! nem azt reméltem, hogy szeret . . . hanem hogy imád, rajong, őrzöng értem.

És ő szeret, csak szeret . . . mamám

mondta, ma délelőtt tíz órakor . . . és az nagyon édes, ha szeret az, akit szeretünk.

Igen, de bibije van a dolognak, ez az igazság: M. Guynak szép szemei vannak, melancholikus szép szemei. És nem költő, hanem . . . jegyző; a járásbírósnál.

Jegyző!!! jobban szerettem volna, ha fűszeres vagy gyümölcskereskedő.

Szépen vagyunk.

És pláne gazdag . . . és így férjhez menve, nem érek el semmit, semmi álmomat. Folytatjuk a régi, elegáns, cselédséggel, fényűzéssel teli háztartást . . . nem is alkalmazhatom többé padlásszobámról. Nem élünk közmódos levesen és rághatatlan sültön . . . Nos hát, nem szomorú, nem kétségbeesett állapot ez?

És most nem tudom mit tegyek. Valami éton-módon meg kell akadályozni ezt a szerencsétlenséget, az bizonyos. De hogy.

Oh istenem, milyen szomorú sorsuk van a lányoknak. Aki gazdagra vágyik, szegény fiuba szeret s én, ime, nem érhetem el ezt a vágyam . . .

Megvan! Megkérem a vőlegényemet, tegyen meg a kedvemért egy felelősséget, mondjon le a vagyonáról és jegyzőkönyvek helyett írjon verseket. Azt hiszem, megteszi, ha szeret. Élünk szegényesen, amint álmondtam, — higgyék el, nagyon könnyen fog menni (elszalad).

René Tremadeur.

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

Elsőrangú mütermekben úgy

angol kosztümök, mint francia

ruhák rendkívül olcsó

árban elvállaltatnak.

Annyi bizonyos, hogy ily sok belső és külső ellenséggel szemben sikeresen föl nem vehetjük a harcot, ha közöttünk és a dinasztia között a teljes harmonia helyre nem áll. Örültség még gondolni is arra, hogy a nemzetiségek, a darabon-tok és a szocialisták szövetséges hadainak adáz ostromát kiállhassuk, ha ugyanakkor az egyik kezünkkel a korona ellen viaskodunk, vagy legalább is nélkülözzük a fejedelmi hatalom perdöntő támogatását.

Az említett lámadásokkal szemben tehát biztosanunk kell a magunk számára a fejedelmi hatalom egész erejét. Azt pedig csak úgy biztosíthatjuk, ha az állandó kormányzásra teljesen alkalmas egységes és erős guvernementális pártot alakítunk, s egy táborba tömörítjük az egész magyarságot és ez a nagy hatal guvernementális párt megtalálja azt az utat, melyen nemzet és király karöltve együtt haladhat.

A szó legszorosabb értelmében létérdekünk, hogy ennek az új alakulásnak precesszusa gyorsan végbemenjen s öszre már teljesen befejeztessék.

Ugy látszik, az előkészületek a pártvezetőségek részéről folyamatban is vannak ebben az irányban. Ha sikerül a honmentésnek ez a nehéz és nagy munkája, akkor az ősszel olyan forduló ponthoz jut a magyar politika, amely mulhatatlanul a jobbléthez és az állami konszolidációhoz vezet. De ha nem sikerül, akkor olyan kaosz, vagy talán katasztrófa előtt állunk, amelyre csak nehéz szívvel és aggódó lélekkel gondolhatunk.

Wekerle itthon. Wekerle Sándor miniszterelnök a ma reggeli vonattal hazaérkezett és nyomban a miniszteriumba hajtatott.

A nagyatádi mandátum. Nagyatádról jelentik, hogy a választókerületben az egyes jelöltek érdekeben nagy agitáció folyik. A választók egyrésze Tallian Andor főszolgabíró nem fogadta el a jelölést, Prinke Sándor babocsai bérlőt, másrésze, Szabó István csokonyai földbirtokos körül csoportosult.

Burján távozása (?) Egy bécsi hírtől, ujság azt jelenti, hogy Burján báró közös pénzügyminiszter szabadságáról nem fog vissz térni hivatalába és hogy utódja Zichy János a nem rég titkos tanácsossá kinevezett alkotmánypárti képviselő lesz. Illetékes helyen ezt a hirt alaptalanak mondják.

Felosztatott község tanács. A künei község tanácsot feloszlatták és Vujatovics volt képviselőt kormánykizitossá nevezte ki. A helytartóság eleinte tartózkodó álláspontot foglalt el és csak a bécsi kormány energikus utasítására tett intézkedéseket.

A katolikus népszövetség. Szatmárról jelentik: A katolikus népszövetség ma délebben tartotta nagyszámu érdeklődők jelenlétében alakuló gyűlését, amelyen elhatározták, hogy szeptemberben nagygyűlést tartanak.

Iskolai értesítők.

III.

A nagyváradai prem. rendű főgimnázium.

Az értesítő bevezető értekezését Tóth Albin írta »Canossa« címmel, nagy alaposággal, tárgyának teljes ismeretével és a tárgyilagossággal határainak feltétlen megtartásával világítván meg igen helyesen IV. Henrik canossai vezeklésének sokat vitatott kérdését. A szerző a legjobb forrásból merítette tanulmányához az anyagot és igen érdemes munkát végzett.

Az iskola történetének ismeretéből kitűnik, hogy a nevelés vallás erkölcsi alapokra van fektetve. Ebben a tekintetben mérhetlen sulya van a Szilágyi Dózsa vezetése alatt működő Mária egyesületnek. Az egyesület az ifjúság legderékabbjait egyesíti kebelében s míg bensőséges munkával igaz keresztény lelki életre neveli tagjait, addig ünnepélyein hozzászoktatta őket, hogy hitüket mindenkor nyíltan meg is vallják. Az értesítő külön emlékezik meg a Mária-egyesület zászlóavatási és a tagfelvétel ünnepélyeiről.

Szép eredményekkel működtek az iskola többi egyesületei is: az Eötvös-önképzőkör, a daloskör és a Markovits-gyorsírókör. A szellemi önképzés emez eszközei mellett megfelelő gondosságot fordítottak a testi nevelésre, kirándulásokra is.

A tanulmányi eredmény igen szép, amelllett annak is bizonyossága, hogy kellő helyen a megfelelő szigorútl sem riad vissza a tanári kar. Jeles osztályzatot 9 százalék nyert, jót 22 százalék, elégségest tiz százalék, úgy, hogy a bukottakra 22 százalék jut, ebből is 9 százalék egy tárgyból bukott. Az érettségét 17 közül hárman tették le jeles eredménnyel s konstátálható, hogy a tanulmányi eredmény a felsőbb osztályokban javul. Kivételt a VII. és a VIII. osztály képezett, ahol a bukási százalék 23, illetve 32 százalékra emelkedik. Helyesebb a középiskolába nem való elemeket már az alsóbb osztályokban kiválogatni, amint most már állandó rendszernek is ígérkezik.

Érdekes adat és a közvélemény helyes alakulását jelenti, hogy a 17 érettségizett ifju közül a tultömöt jogi pályára csak egy lép; 5 papi, 2 orvosi, 1 tanári, 2 technikai, 1 gazdasági, 1 képzőművészeti, 2 kereskedelmi, 1 katonai, 1 pedig színészi pályára készül.

Beiratott összesen 663 tanuló, vizsgát tett 624. Ebből:

magyar	— — — —	508
német	— — — —	14
oláh	— — — —	101

Vallás szerint:

róm. kath.	— — — —	281
gör. kath.	— — — —	104
gör. kel.	— — — —	28

ágostai	— — — —	22
református	— — — —	54
zsidó	— — — —	131

Ebből a táblázatból megállapítható az az örvendetes jelenség, hogy 31 gör. kath. és gör. kel. ifju vallotta magát magyarnak; de kitűnik az a kevésbé örvendetes tünet is, hogy az ifjúságnak közel egynegyede zsidó, a mi — kivált a reáliskola és még inkább a kereskedelmi iskola zsidó abszolút többségét tekintve, Magyarország keresztény jellegére elég aggasztó tünet. Még szomorubb volna ez a kép, ha nagylelkű alapítók fejedelmi adományaiából nem állana fenn Nagyváradon a keresztény-ifjúság számára több intézet, a hol részben ingyen, részben aránylag csekély díjért ellátást és biztos otthont kapnak. A 281 róm. katolikus ifjuból a Szent József intézet növendéke volt 71, a Szent László intézeté 4, összesen 145, tehát felénél több; a gör. kath. intézetben 95, a gör. kel. Szent Miklós intézetben 15 ifju kapott ellátást. A keresztény ifjúságból egyházi eredetű alapítványokból nevelkedett tehát összesen 255, a 493 keresztény ifjunak több mint fele. Intézetben elhelyezve csak 238 nem volt, a mi a 131 zsidóval szemben élénken illusztrálja keresztény társadalmunk zsengességét és azt az erőt, a melyet az ország keresztény jellegének megóvásánál az egyházi vagyon, az egyházi alapítványok és ösztöndíjak képviselnek.

Megemlíendő, hogy a rendnek Nagyváradon működő 16 tagja közül 12-en tagjai a Középiskolai Katolikus Tanáregyletnek. Érdekes adat még, hogy a rendkívüli tárgyak közül az oláh nyelvet 55-en, a műéneket 57-en, ellenben a gyorsírást csak 15-en, a gyakorlati életben pedig oly fontos francia nyelvet csak 5-en tanulták. Elkélne több gyakorlati érzék fiatalágunknál!

A jelesen végzett diákok névsorát alább közöljük:

I. A): Bezeredy Géza, Cinka Jenő, Fontanár Sándor, Haverland Tivadar, Oláh Gyula, Taubner József, Princz László.

I. B): Barta Andor, Mayr Zoltán, Müller Béla, Reichard Ernő, Sereghy Mihály, Steinbach Miklós, Szirmai Zoltán.

II. A): Dunka László, Fritye Agoston, Nagy Lajos.

II. B): Feldmann Ervin, Meduna László, Petróczy Zoltán, Rejkó Mihály, Schweiger Pál.

III. A): Csösz József, Germán János, Korbély Pál, Koszta Rmulus, Munteán Cassián.

III. B): Barta Gyula, Borbély Dezső, Braun István, Farkas István, Fleischer György, Hlatky Endre, Kolosváry Sándor, Róth István, Schreiner Ferenc, Stadler Iván, Szinegh Elemér, Tippmann Frigyes.

IV. o.: Jászai Károly, Kohlmann Károly, Rusz György, Zajgha Béla.

V. o.: Jancsó Sándor, Nagy Zoltán.

VI. o.: Bónyi Adorján, György Pál, Molnár Lajos, Munk Andor, Rendes Ervin, Weisz Ödön.

VII. o.: Bartha Gyula, Pajor Kálmán, Rócz Béla, (Nadányi János magántanuló).

VIII. o.: Révész László.

Jelesen érettek: Révész László, Schriffert Béla, Sztaniszlavszky Ervin.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

sírkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 682.

Fióktelepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpaták.

A nőtisztviselők.

Tegnap a nagyváradai nőtisztviselőknek volt egy gyűlésük, a melyen kivételesen nem egy »pesti ur« banem egy »pesti hölgy« jelent meg hivatalos szónoknak. Megemlítem ezt azért, hogy módomban legyen előre is kijelenteni, hogy én nem a tegnapi nőgyűléssel akarok ez alkalommal foglalkozni, hanem csak általánosságban egy-két megjegyzést teszek a nőtisztviselőkről.

Hazánkban a nőtisztviselők nagyobb terfoglalása nem régi dolog.

De ennek dacára ma már abban a helyzetben vagyunk, — hogy a férfitisztviselő nemsokára ritkaság számba megy, vagyis komolylyá válnak, a »Kakas Márton«-nak azok a képei, melyben látjuk, hogy míg férj uram a kisbabát dajkálja — addig a feleség ő nagysága a pénzt keresi.

Méltóztassanak csak megfigyelni, a telefon tisztikara: csupa nő, a postatisztek túlnyomó része: nő, az ügyvéd, a gyáros, a kereskedő irodája alkalmazottjainak kétharmada nő, az üzletekben az elárusítást nagyon sok helyütt nő végzi, az újságok kiadóhivatalaiban kisaszonyok ülnek és (majd elfelejtettem) láttam már nő — vigéct is.

Hát bizony mi türes-tagadás, ez nem tiszta haszon, mert — teszem fel — míg egy kereskedőségéd 100 korona havi gázsit kap, addig 50 koronát fizetnek a nőnek, ami különben természetes is, mert míg a kereskedőségédnek három évig inaskodnia kell és míg 100 korona gázsira felviszi, nagy szakismeretének kell lennie, addig a nőtől semmi szakértelem nem kívánatik meg. Így van ez és ez köztudomásu minden szakmánál. A hölgyeknek tehát nem szabad panaszkodniok, ha — mint a statisztika mutatja — a házasságok számának csökkenése rendszerré kezd válni.

Távol legyen tőlem a gondolat, hogy én a nő alkalmazásának elvből ellensége legyek, mert meg vagyok róla győződve, hogy a nő hűséges, odaadó és teljesen megbízható alkalmazott, önként ide érve azt a kevés kivételt, ami fájdalom mindenütt meg van, azonban a nőtisztviselők jól felfogott érdekeinek megóvása érdekében óhajtom, hogy nő tisztviselő csak az lehessen, aki az ehhez szükséges iskolai képzettséget megszerezte, mert eklektikus példákkal szolgálhatok, hogy vannak olyanok is, kik dusan jövedelmező állásukat ép oly kevésbé az iskolai képzettségüknek, mint használhatóságuknak hanem inkább — minek is no — mondjuk szerencsésüknek köszönhetik.

Nagyon kívánatosnak tartom azt is, hogy az aki a nőnek munkát ad, a legelső föltételül a nő erkölcsösségét kösse ki és arra különös gonddal ügyeljen is.

A nő míg férjhez nem megy mindig kiskoru és szigorú felügyeletre szorul és ezt jól jegyezze magának mindenki, akinek leánya alkalmazva van, — de azt is a ki nőnek alkalmazást ad.

Egyébként nagyon helyesnek találnám, ha a szakavatottság megkövetelése mellett első sorban azokat a nőket pártoljuk, akik erre leginkább rászorulnak. Így például: özvegyek, árvák, vagy akik keresetükkel keresetre képtelen hozzátartozóikat támogatják. — Mert vajjon hány esetben hallunk felékszerezett és felcicomázott — abderai nőtisztviselőt, aki így nyilatkozik: nem vagyok rászorulva a fizeté-

semre — csak selyem ruhát akarok, csak gyémánt boutont akarok és így tovább.

Az a szerencsétlen, aki így beszél és igazat mond, nem gondolja meg, hogy hányan vannak kiknek kenyérre kellene az ő ékszeres szánt pénze.

Még csak egy megjegyzésem van. Ha a nők érdekeik megóvására zervezkednek, az ellen senkinek nincs és nem is lehet kifogása. De óvva intem a szülőket az olyan egyesületektől, hol a központi elnöknő szemébe nevet a nőtisztviselőknak, azért mert azok anyjuk vagy más kísérelvel jelennek meg. Majd biztatja őket, hogy elmehetnek bátran egyedül színházba is — bálba is. A huszadik században vagyunk az igaz, de még távol attól, hogy leányainkat egyedül engedhessük el bálba — színházba, legkevésbé pedig olyan helyre, ahol ilyen eszméket hirdetnek.

R.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Dr. Radu Demeter nagyváradai gör. kath. püspök nyári tartózkodásra Biharfüredre utazott. — Lányi József tinnini felszentelt püspök, nagyváradai kanonok hosszabb tartózkodásra elutazott Nagyváradról, hova csak a nyár végén kerül vissza.

* **A kapucinusok új provinciálisa.** A múlt héten tartották a kapucinusok Bécsben egyetemes konventjüket, amelyen egyuttal új provinciálisa is választottak. Woltir Alajos az eddigi provinciális már egymásután két ízben lévén választva, ezuttal nem kerülhetett szóba, mert nem engedik a rendszabályok. Megválasztották helyébe P. Csák András eddigi bécsi házfőnökö, a császári sirbolt őret. P. Csák magyar ember, Jászberényben született 1851-ben. A királyi családnak igen kedvelt embere, ki a trónörökös házánál is gyakran megfordul.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök dr. Holló Sándor budapesti ügyvédjelöltet a nagyváradai m. kir. pénzügyigazgatóságához ideiglenes minőségben minőségben m. kir. pénzügyi fogalmazóvá nevezte ki.

* **Nagyvárad kötvénykibocsátási joga.** Mint már irtuk, a pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett be, a mely szerint Fiume, Pozsony és Zágráb városok nagyobb beruházásokra 15—20 millió korona értékű kölcsönkötvényt bocsáthassanak ki s ezen kötvények bélyeg-, illeték és adómentességet élveznek. A képviselőház a törvényjavaslatot el is fogadta. Lukács Odön, Nagyvárad város tanácsnoka memorandumot dolgozott ki, hogy Nagyvárad városa is megkapja ugyanazon jogokat, amelyeket a törvény a három városnak biztosít s e tárgyban Szokoly Tamás orsz. képviselő, Rimler Károly polgármester és Lukács Odön tanácsnok fentjártak Budapesten s Popovits pénzügyi államtitkárral hosszabb ideig konferáltak. Az államtitkár adatokat kért arra nézve, hogy Nagyvárad városának minő a vagyoni viszonya; minő közműveket létesített már s minő közműveket szándékozik ezután létesíteni; milyen a város adózó képessége? Nyújthat-e a város garanciát a hitelművelettel szemben s van-e a városnak olyan fejlett adminisztrációja, hogy a hitelműveletet kezelheti. Az államtitkár a város képviselői, a szükséges felvilágosító adatokat megadták, amely teljesen megnyerték az államtitkár jóakarátát s ezt kimagtorve a szeretet, a hit és a vallás eszmé-

is fejezte. Felhívta Nagyvárad polgármesterét, miszerint a kérelmet nyujtsák be mielőbb, hogy szeptemberben tárgyalható legyen. — Egyben megígérte Popovics államtitkár, hogy Nagyvárad kérelmét a tárgyalások során pártolja. Ilyen körülmények között az augusztus havi városi közgyűlés tárgyalás alá veszi a kérdést.

* **A városi árvaház ülése.** Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya tegnap délután Rimler Károly polgármester elnökelete alatt ülést tartott, amelyen az árvaház számadásait jóváhagyták s elintézték a feivétel iránti kérelmeket. Összesen nyolc gyermeket vettek fel a megüresedett helyekre az árvaházba. Özv. Dcs Echerolles Kruspér Sándorné elnöknő indítványt adott be az alapszabályok oly irányu módosítására vonatkozólag, hogy az árvaházban a fiu gyermekek életkoruk 14, a leányok pedig 16 évig gondoztassanak az árvaházban. (Jelenleg a leányok is 14 éves korukig nyernek elhelyezést.) Továbbá akként módosítottassék a szabályzat, hogy az elnöknő házi felügyelmet gyakorolhasson a rossz viseletű árvákkal szemben. Indítványát kellőleg megindokolja az elnöknő azzal, hogy a leányok 14 éves korukig az iskolába járnak s így mikor az árvaházból kikerülnek, nincsenek oktatva semmi olyan háziteendőkre vagy kézimunkára, hogy megélhetésük biztosítva lenne s elzüllenek. Az indítványok felett ezuttal nem határoztak, hanem kiadták az elnökségnek, hogy a főszámvévőtől adatokat, a főügyésztől pedig vélemény-szerezzen be s ezek alapján tárgyalják az indítványt. — Tudomásul vették az elnöknő bejelentését, hogy az iskolai szünidő alatt az árvaház négy leány növendéke a főzészől Christó Miklósné Dus Ilona háztartási iskolájában oktatást nyer. — Éljenzéssel és köszönettel vették tudomásul, hogy a király és a b. e. királyné nevére teendő alapítványi helyekre az elnöknő özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné által eszközölt gyűjtés eddig 8000 koronát eredményezett. A gyűjtést még nem fejezték be. — A földmívelésügyi miniszter az árvaház részére szalmakalapfonó gépeket, finomabb nyersanyag beszerzésére pedig 100 koronát adományozott. A főispánnak a közbenjárásáért s a miniszternek köszönetet mondott a választmány.

* **Sztrájk a Rimanóczy-butorgyárban.** Solymosi Pál és Beck Samu Rimanóczy Kálmán butorgyárában alkalmazott asztalos segédek tegnap délután bejelentették a rendőrségnek, hogy egy gépész miatt, mert nem lépett be a szakszervezetbe és mert tegnap délben közönséges embereknek nevezte a munkásokat és a szakszervezetet becsmérelte, 73 munkás ma abbahagyta a munkát és kijelentették, hogy addig, míg ezt a gépészt az általa elkövetett »súlyos sértés« megtorlása fejében el nem bocsátja a gyár, vagy legalább bocsánatot nem kér tőlük, addig nem lépnek munkába.

* **Fényes esküvő.** Szombaton f. hó 18-án délben vezette oltárhoz Budapesten a belvárosi Ferencrendiek templomában Des Echerolles Kruspér Sándor, a nagyváradai 37-ik cs. és kir. József gyalogezred főhadnagya Czvek Kálmán m. kir. kuriai bíró leányát Ilonkát diszes közönség előtt. Tanuk Fráter Imre, kuriai bíró és Zellei Lajos miniszteri oszt. tanácsos voltak. Az esketési szertartást Lopussny Gyula Agost. nagyváradai Szt. József intézet atkormányzója végezte, aki szivreható beszéddel ecsetelte a házastársi viszonyt és kötelmeket; a családot állítván oda mint olyant, melyet a századok viharai érintetlenül voltak kénytelenek hagyni,

nyén azok a hullámok, melyek a XX. század minden egyes alkotásán, minden intézményén diadalmaskodtak. A fényes esküvőn a 6-ik gyalogezred zenekara klasszikus darabokat adott elő. A fiatal pár nászutra a Tenneringenen át külföldre utazott.

* **Gondatlan anya.** Tegnap reggel 7—8 óra között Kordován Karolin cigánytelepi lakos napszámosnő kiment az ősi-i vashid tájékára szemetet gyűjteni. Magával vitte József nevű másfél éves kisfiát, akit, hogy zavartalanul végzezhesse munkáját, elaltatott és a földre tette. Ő maga keresgélte a szemétdombon, amire rövid idő múlva visszatért fiához, a gyermeket nem lelte ott, ahol hagyta. Keresésére indult és a közelben a Körös folyó kiöntésében megtalálta holtan. A kis gyermek felébredve bizonyára mászkálni kezdett és belezuhant a mély pocsolyába. Az anya ellen megindult az eljárás.

* **Orvos választás a munkáspénztárnál.** A nagyváradai munkásbiztosító pénztárnál vasárnap töltöttek be négy orvosi állást. A négy helyre kilencen pályáztak: dr Berkovits Renée, dr Gergely Dávid, dr Kazay Kálmán, dr Weinstock Ármin, dr Molnár Leo, dr Meer Samu, dr Szirmai Miksa, dr Kovács Bertalan, dr Fodor Viktor. A választásnál megválasztottak: dr Gergely Dávid, dr Meer Samu, dr Weinstock Ármin és dr Molnár Leo. Eddig rendben van a dolog, de a választási aktus lefolyásához van néhány szavunk. Az újabb időben ha valami állás betöltéséről van szó, bizonyos oldalról mindig erősen hangoztatják, hogy a felekezeti szempontokat nem szabad figyelembe venni s ki kell zárni teljesen. Am amig ezt hangoztatják s a keresztényeket következetesen mellőzik, leszorítják. Számos példa bizonyítja ezt. Legutóbb ez az orvos választás is. A pályázók között volt régi gyakorlattal bíró keresztény orvos is, de ezt mind a négy hely betöltésénél következetesen mellőzték. A keresztény (nem katolikus) pályázó mellett csupán a róm. kath. igazgatósági tagok szavaztak csupán. Jó lesz ezt megjegyezni a jövőre, mert ebből is nagyon kiviláglik, hogy mit lehet azoknak a szavára adni, akik mindég kürtölik, hogy nem kell a felekezeti szempontokat tekintetbe venni, de cselekvéseiknél következetesen a legmirebb felekezeti álláspontra helyezkednek s azután a markukba nevetnek és csodálkoznak, hogy antiszemitizmus is van a világon.

* **Halálozás.** Szanát János 57 éves városi úrnok, aki tíz éve áll a város szolgálatában s minden idejét a rendőrségnél töltötte, 4 havi betegeskedés után tegnap elhunyt. A gyermektelen embert özvegye gyászolja. Temetése holnap délután 3 órakor lesz Hattyu utca 11. sz. alatti lakásáról.

* **Öngyilkosság, vagy véletlen?** A kózkórházba bevitték ápolás végett Márton Fáni zsidói születésű pincérleányt, aki tegnap délelőtt féltizenegy órakor a kórházban zsiros szódát ivott s most súlyos sérülésével eszméletlen állapotban fekszik. Annak kiderítése végett, hogy miként kerülhetett a leány kezébe zsiros sóda, megindult a büntügyi nyomozás.

* **Garázda részeg.** Tegnap délután 1 óra után a váradvelencei Templom-téren betért Klein Lőrinc pálinkamérésébe Vidovics József Iskola-utca 3. szám alatt lakó kőműves-segéd. Az ittas ember tört, zuzott és garázdálkodott, úgy, hogy a tulajdonos rendőrt hívott. Az előérkező rendőrt, aki távozásra szólította fel, követlötötte meg. Mikor aztán a rendőr lefogta Widovicsot, ez beleharapott a kezébe. Végre is a rendőr kardjához nyult és így tette ártalmatlanná a dühöngő részegét, akit fejszébevel a Biharmegyei Kózkórházba szállították.

* **A pajkosság áldozata** Borszalmas módon esett áldozatul saját raconcállanságának

és pajkosságának Nagylétán Mikó József ottani gazda 8 éves kis fia. A szomszédban, Arva Bálintéknak az istállójában hancurozott több pajtásával s azzal mulattak, hogy az istállóban levő lovakat ostorral csapdosták és gyönyörködtek a megkínzott állatok tehetetlen toporzékolásában. Egyszer az egyik ló tájdalmában egy óriási ugrással eltépte a kötőféket, amelylyel a jászolhoz volt kötve s a hozzá legközelebb álló, az ostorral éppen suhintani akaró Mikó Józsefet agyonrugta. Megrémült pajtásai ijedt sikoltozással szaladtak szét segítség után, de mire az elősiető emberek odaértek, a felbőszült állatok valósággal huscáfatokká rugták a borszalmas véget ért fiúcskát. — A vizsgálat megindult, hogy a szerencsétlen gyermek szörnyű haláláért kit terhel a felelősség.

* **A székellyhidi sáska.** Mulatságos kis eset történt az elmúlt héten Székellyhiden. Egy odaváló gazdának dolga akadt a szántóföldön és mikor kiért oda egy nagy csomó tücsköt talált. A gazdának sikerült vagy három darabot megfogni és azzal ill a berek rohant a község házára, hol Dobi József előljárónak jelentette az óriási szerencsétlenséget. A buzgó előljáró azonnal kidoboltatta, hogy minden épkez-láb ember kaszával, kapával, igavonó állataival induljon, elpusztítandó a sáskát. Mikor az egy kis hadtesthez hasonlító csapat a tett színhelyére érkezett, a tücskök jónak látták kellemesebb éghajlat alá távozni, a mit minden különös feltűnés nélkül meg is tettek. Most azután van mit hallgatni úgy az előljárónak, mint a sáskát talált gazdának.

* **Gromon Dezső meglötte magát.** Szenzációs öngyilkossági kísérlet történt tegnap reggel a fővárosban. Gromon Dezső valóságos belső titkos tanácsos, volt honvédelmi államtitkár délelőtt negyedtíz órakor mellbe lötte magát. A golyó átfurta a tüdejét és életveszélyes sérüléseket ejtett rajta. Az öngyilkosság híre gyorsan elterjedt a fővárosban és óriási feltűnést keltett. Gromon Dezsőt, a szabadelvű körnek egyik vezető emberét mindenki ismeri. A hetven éves ember még mindig daliás férfi volt, a kissé excentrikus ruházata a budapesti korzók kedves feltűnő alakjává tette. 1869. óta, mikor képviselővé választották, szolgál a közéletben. 1875-ben Bács megye alispánja lett. Fejérváry honvédelmi minisztersége idején lett államtitkár s ebben az állásban közel tizenhat évig volt. A koalíció uralomra kerülése után visszavonult a politikai élettől és közmunkatánács elnöke lett. Gromon nagy szerepet játszott a főváros társadalmi életében is. Öngyilkosságának okát senki nem tudja, de azt hiszik, exponált és költséges életmódja sodorta olyan anyagi viszonyok közé, amelyekkel évtizedekig küzdött, de végre megunta a vergődést és végezni akart. Végzetes elhatározása nagy részvétet keltett. A báró öngyilkossága előtt levelet irt a következőknek: dr Pászty János ügyvédnek, gróf Majláth Györgynek, Wekerle Sándor miniszterelnöknek, Fehérváry Géza bárónak, Csek Ervinnek és Vaszary Kolos hercegprimásnak. Miután Gromon nem halt meg, ügyvédje — a hozzája intézet levél rendelkezése szerint, — a leveleket magához vette. Hogy mi áll a levelekben, azt e szerint nem lehetett megtudni. A bárónak kétségkívül az volt a szándéka, hogy öngyilkosságát balesetnek tüntesse fel. Ezért küldte el vadászpodgyászát. A megejtett rendőri vizsgálat megállapította, hogy öngyilkosság történt. Gromon egész délelőtt eszméletlen van, de az orvosok senkit sem engednek hozzá. Szerintük a gróf magas korára való tekintettel életveszélyben van, de ha tüdőgyulla-

dása nem lesz és a seb nem inficiálódik, életben maradhat. Az öngyilkosság oka minden valószínűség szerint, rendezetlen anyagi viszonyában kereshető.

* **Uj postaügynökség.** Bogdánzóvár-hegy községben augusztus hó 1-én postai ügynökség lép életbe. A postaügynökség kézbesítési köre Aogdánzóvár-hegy, Kistótfalu, Tataros községre Orvisel tanyára és Varaszó pusztára terjed ki.

* **A föld miatt.** Tenkéről jelentik, hogy Lázár Flóra feketetőti lakos tegnap délután mellbeszurta magát és meghalt. Sok, hosszú, veritékes év nehéz, kínos fáradozásának az eredményeként, sok nélkülözés és kinlódás árán szerzett egy kis földet magának. A vételárat részletekben törlesztette mindezeideig pontosan, most azonban súlyos anyagi gondjai miatt nem tudott tenni kötelezettségének. Az árveréstől való félelem és az a tudat, hogy egy hosszú élet, kínos munkájának a gyümölcsét el fogják tőle venni s vénségére koldusbotra jut, adta a kezébe a gyilkos fegyvert. Tegnap délután elküldte hazulról a hozzátartozóit és ezek távollétében egy éles késsel mellbeszurta magát. — Mire tettét észrevették, halva volt.

* **Verekedő katonák.** Budai Tivadar mészarossegéd panasolta, hogy tegnap éjjel 2 óra tájban öt három oláh legény a Kolozsvári-utcán, a Dancse-féle korcsma közelében megtámadta s minden ok nélkül ütni, verni és harapdálni kezdtek. Látván, hogy a tulerővel nem bír, menekülni akart, de az oláh legények mindenütt nyomában voltak és ütötték, egész eddig, míg a Nagyvásártérig nem ért, ahol egy rendőr és egy ismeretlen katona szabadította meg üldözőitől. A rendőr elő is állította a verekedő foltá Blága és Mike Juon, a 87. gyalogezred 11. századához tartozó s aratási szabadságról bevonult polgári ruhába öltözött katonákat, akiket a rendőrség reggel a várparancsnokságnak átadott Budai Tivadar kisebb sérülést szenvedett.

* **Uzsoda a Püspök-fürdőben.** Amióta Lipót Srlvator főherceg egy délutánt és egy estét oly kellemesen töltött el a Püspökfürdőben, a vendégek legnagyobb érdeklődéssel beszélnek arról, hogy a remek fürdő mennyire megnyerte a fenséges ur tetszését. Ezen nem is lehet csodálkozni, mert kevés fürdőnek van olyan remek, a természeti szépségekben bővelkedő parkja és környéke, mint a Püspök-fürdőnek. De ritkaságszámba megy az a tiszta, nagyhatású és bőséges gyógyviz is, amely már ezreknek és ezreknek adta vissza egészségét. A fürdővendégek kényelmére most nyílt meg a pompás uszoda, amelynek párját messze földön kell keresni. Az új, minden kényelemmel ellátott uszoda reggel 10 óráig a férfiak, 10 órától délután 4 óráig a nők részére van nyitva, míg délután 4 órától estig közösen lubickolnak a pompás langyos gyógyvizben férfiak és nők egyaránt. Ilyen kényelem és alkalom mellett nem csoda, hogy a szép fürdő telve van állandó fürdővendégekkel s a naponként kirándulók is óriási számmal keresik fel a fürdőt, amelynek remek, fenyvesekben is bővelkedő parkja. sétautai már magukban elég vonzerőt gyakorolnak a kirándulókra. A pompás vendéglőt nem kell dicsérnünk, hisz eléggé elhalmozta azt dicsérettel a napokban ott időzött királyi herceg, aki Kernács János bérli előtt is kifejezte meglegedését, sőt elismerését. De hiszen azt mindenki tudja Nagyváradon és környékén, hogy a Kernács ételének és italainak alig van párja.

* **Egy kellemes délelőtt.** Kellemes szórakozást nyújtott a közönségnek tegnap is a »Pannonia« étterem tulajdonosa, a házi ezred teljes vonószekarának délelőtti nagy hangversenyével. A közönség, mely a »Pannonia« éttermeket amugy is előszeretettel felkeresi, — az agilis és népszerű vendéglős ezen ötletes bevezetését azzal honorálta, hogy tömegesen látogatta a hangversenyt és élvezettel hallgatta a katonai zenekar által szabatosan előadott műsört. — Általános megnyilatkozott kívánságának engedve, ezentúl minden vásár- és ünnepnapon délelőtt 10-től déli 1 óráig nagy hangversenyt tart a házi ezred kitűnően fegyelmezett és első rangú szólístákkal rendelkező vonós zenekara. — Az étterem agilis és népszerű tulajdonosa csak elismerést érdemel, hogy körültekintő vezetése mellett a sokszámu közönség kiszolgálása gyorsan történt. Az ételek és italok mint rendesen, mintaszerűek voltak.

* **Házasulandók figyelmébe.** E cím alatt mai számunkban megjelent hirdetésekre hívjuk fel olvasóink szives figyelmét. Menyasszony és vőlegény megtalál ott minden címet és minden cikket, amire szüksége van. A cégek pedig oly jó hírnévnek örvendenek, hogy a bevásárló úgy az áruval, mint az árral meg lesz elégedve.

* **Öngyilkosság.** Gyapjuról jelentik, hogy Mikó Ferenc ottani lakos életuntságból tegnap felakasztotta magát és meghalt.

* **Találtak egy arany óralánc-darabot és hét fenyődeszkát.** Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet 7. sz. szobájában.

* **A Náci bácsi mozija.** Weisz Ignác, a *Nemzeti-szálloda* közkedvelt bérlője a mai naptól kezdve esténként 15, Nagyváradon még nem látott mozgatóképet mutat be. A kizárólag jobb közönség által látogatott helyiségben jó ételek és italok szolgálnak fel igen olcsó árban. *Belépődíj nincs.* A zenét *Varga Stefi* zenekara szolgáltatja. A műsor a következő: Elvárásolt ház. — Női párbaj. — Borbély és bohóc. — Csoda-tyúk. — Poloskás kisasszony. — Dinnye hatás. — Csodálatos hajnövesztő. — Csodahalászat. — Pajkos gyermekek. — Betörők munkában. — Fényképésznel. — Little Tich. átváltozó-művész. — A menyasszony álma. — Aranybogár. — A boszorkány titka.

* **Az intelligencia találkozó helye** az *Európa* szálló árnyas, hűs kerthelyiségében, hol naponta változatos műsorral mozgatóképeleléadásokat rendeznek.

* **Akar Ön jó bort inni?** akkor hiszen *Paizs Béla* vendéglőjébe, ahol olcsó pénzért kitűnő konyhát, pompás borokat, szolid kiszolgálást s jéghideg finom sört talál s kellemesen eltöltheti üres óráit a rekkenő hőségben a nap izzó sugarai ellen édes menedéket nyújtó hűs kerthelyiség árnyas fái alatt.

* **Az EDISON** mozgatóképek színház előadásait a színház helyiségben hétköznapokon: d. u. 6 órától vásár- és ünnepnapokon d. u. 3 órától a legutolsó újdonságokból összeállított műsorral tartja meg. Kedden és pénteken új műsor.

* **A Pannonia-kávéházban** ma este *Kóczi Antal* teljes fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

* **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szor naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

SZÍNHÁZ.

* **A pozsonyi színház megváltása.** A »Vasárnap« című könyvatos újság írja: Színházi és művészi körökben napok óta beszélnek, hogy gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter a Pozsonyi Városi Színház-

nak az állam részére való megvásárlását tervezi. Az új állami színház igazgatójává Mader Rezsőt, a Népszínház-Vigopera volt igazgatóját szemlélték ki, aki a terv megvalósulása esetén magával vinné a Népszínház negyvenkét tagú zenekarát. Hir szerint a jelenlegi igazgatót, Balla Kálmánt vagy végkielégítésben részesítik, vagy a miskolci kerületet.

TANÜGY.

Az állami iskolák gondnokságának alakuló ülése.

A Nagyváradon felállítandó 20 osztályú állami iskola gondnoksága tegnap, július hó 20-án tartotta alakuló ülését a városházán, *Mezey Mihály* elnöke alatt, amelyen *Glac Antal* főispán és *Vasady Lajos* kir. tanfelügyelő is részt vett. Első sorban a gondnokság tagjai letették az eskét. *Mezey Mihály* elnök rövid, csinos beszédben fejtegette az állami iskola céljait s fontosságát nemzeti szempontból s az iskolát a gondnokság jóakaró figyelmébe ajánlja.

Ezután a gondnokságot megalakulnak jelentette ki. Ideiglenes gondnokká *Köblös Ferencet*, ideiglenes jegyzőnek *Kristóf Gyulát* választották. — Ezután a 20 tanítói és tanítónői állásra beérkezett pályázat eredményét jelentette be a kir. tanfelügyelő. A 20 állásra 471 pályázat érkezett be és pedig a 10 tanítói állásra 121, a 10 tanítónői állásra 350. A gondnokság a pályázatok nagy tömegére való tekintettel, s mivel úgy is csak véleményező joga van s kandidáló joga nincs a gondnokságnak, nem ment bele a jelölésbe, hanem felkérte a főispánt és a kir. tanfelügyelőt, hogy a miniszterhez tegyék meg a jelölést és pedig a szervezési rendelet értelmében akként, hogy első sorban a nagyváradai és a községi iskoláknál már kiegészítő és helyettesként működő tanterőkre legyenek figyelemmel s lehetőleg a tanítónői állások emelését vigyék keresztül, vagyis a 20 állásból 14 legyen nő és 6 férfi. — Ezután a kir. tanfelügyelő előterjesztést tett, hogy ideiglenesen hol lesznek elhelyezve az állami iskolák. Olasziban lesz 10 és Ujvároson 10 osztály.

Bejelentette a polgármester, hogy az állami iskolák részére építendő iskolák terveit a kereskedelmi miniszter jóváhagyta, de kifogásolta, hogy a lépcsők szélesek s a tantermek nagyok. Mivel ez csak előnyére válik az iskoláknak, mert kényelmesebb lesz a tanulók részére, a gondnokság a kultuszminiszterhez feliratot intéz, hogy a terveket hagyja jóvá s a kereskedelmi miniszternél is eszközölje ki a tervek változatlan jóváhagyását.

TÁVIRATOK.

A Népszínház válsága.

Budapest, július 20. A Népszínház tagjait ma néhány kivételével, aki nincs itthon, kielégítették. Egyedüli károsult a volt igazgató Somló Sándor, akinek a helyére Tóth Ferenc a volt főrendező lép.

Elégtétel Rauchnak.

Budapest, július 20. Rauch báznak, akit mint ismeretes — körutja alkalmával a Kni-

nek durván inzultáltak, Ausztria fényes elégtételt nyújtott. A tisztviselők legnagyobb részét felfüggesztették, erélyes rendszabályokat léptettek életbe, kormánybiztosul *Pujatovics* volt képviselő van kinevezve.

Halálos találkozás.

Szászrégon július 20. *Giacomucci* Virgil maroshévvízi földbirtokos, tartalékos huszártiszt családjával együtt kocsin kirándulást tett. Utközben szembe találkozott *Bártos Pál* mérnök kocsijával. Egyik sem akart kitérni, mire *Giacomucci* az ostorával intett a mérnöknek, hogy térjen ki s mikor ez vonakodott, felé sujtott és elhajtattott. A mérnök leugrott a kocsiról és »Allj meg, gazember!« kiáltással a robogó kocsit után szaladt és megkapta a lovak kantárját. A két férfi dulakodni kezdett, miközben *Bártos* revolvert rántott és *Giacomucci*t keresztül lötte. A gyógyó azonnal megölte az áldozatot. A két ember régi elkeseredett gyűlölettel viseltetett egymás iránt. A gyilkost, akit a nép meg akart lincselni, a csendőrök letartóztatták.

A perzsiái állapotok.

Teherán, július 20. A sah újabb csapatokat küldött Tebriszbe, hogy a nacionalistákat, akik hatalmukban tartják a várost, semmissé tegyék meg. A csapatok legnagyobb része azonban fegyverrel és fölszerelésekkel eldobva megszökik, vagy a lázadók közé áll.

Tebri, július 20. A házalókat az újabb csapatok bevonulása teljesen letörte, legnagyobb részük kegyelemért fordult a sahhoz, amit valószínűleg meg is kapnak. Egyes helyeken még mindig forrong izzik a hangulat, de a fölkelők energiája és harci kedve erősen megcseppent. Az idegenek közül néhányan visszamerészkedtek.

NYILTTÉR.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az *Európa* remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás eigányzene. A vendéglős saját termései, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Van szerencsém a t. vevőközön-
séget tisztelettel értesíteni, miszerint a

LEBOVITS MIKSA és TÁRSA-féle

cipő üzletet
megvettem

és az ott felhalmozott férfi-, női- és
gyermekcipőket a mai naptól fogva
minden elfogadható árban áru-
sítom.

Teljes tisztelettel

REINER S. SÁNDOR.

Igazságszolgáltatás.

Csöd. A nagyvárad kir. törvényszék *Weisz* Bernát nagyszalontai kereskedő ellen elrendelte a csödt. Csödtömegmondnok *Csorvássy* István helyettese dr. *Faragó* Sándor ügyvéd. Bejelentési határidő f. évi augusztus 26. A csödtárgyalás a szünet után szeptemberben lesz.

KÖZGAZDASÁG.

Szarvasmarha kiállítás

Belényesben.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület augusztus 30 án szarvasmarhakiállítást rendez Belényesben. A kiállítás a földművelésügyi miniszter támogatásával fog rendeztetni. Az állami díjakat a földművelésügyi miniszter az egyleti díjakat pedig a Biharmegyei Gazdasági Egyesület adományozza.

A kiállítás tervezete a következő:

I. Tehenek (magyar és nyugati fajták):

1. díj 100 korona államdíj
2. > 80 > >
3. > 60 > >
4. > 40 > >
5. > 30 > >
6. > 20 > >
7. > 20 > >
8. > 10 > >

A szopós bornyu a tehénnel együtt állítandó ki.

II. Úszók 1—3 évesek (magyar és nyugati fajták):

1. díj 80 korona államdíj
2. > 60 > >
3. > 50 > >
4. > 30 > >
5. > 10 > >
6. > 10 > >

III. Bikák (magyar és nyugati fajták):

1. díj 40 korona egylet-díj.
2. díj 20 korona nyget-díj.

1. A kiállítás célja kizárólag Biharmegye szarvasmarha-tenyésztésének fejlesztése lévén, csakis biharmegyei birtokosok, illetve gazdák tulajdonában levő magyar és nyugati fajta szarvasmarhák lesznek jutalmazva.

2. Pénzdíjat csak kisbirtokos nyerhet. — Nagybirtokosok és gazdatisztek állatjai csakis disz- és dicsérő-oklevéllel tüntetnek ki.

3. A kiállításon a fenti díjak mellett még megfelelő számú disz- és dicsérő-oklevelek fognak kiosztatni.

4. Bejelentések a kiállításra augusztus 25-ig Belényes község előjáróságához intézendők. A bejelentések alkalmával az állat kora, neme és származása megjelölendő.

A rejtélyes bojt bogár. Megemlítettük annak idején, hogy *Garaguly Gyula* bojt tanító burgonyavetését eddig ismeretlen bogár pusztítja. A bogárból pár darabot felküldtek a rovarani állomáshoz megvizsgálás végett! A rovarani állomás most küldte le a bogarakra tett jelentését. E szerint a bogarat holló-bogárnak hívják. A holló-bogár, mint ilyen, kártékony a burgonyatermesre, ellene csak permetezéssel lehet védekezni. Azonban ennek a bogárnak van egy nagyon hasznos tulajdonsága. Ugyanis addig, míg ki nem fejlődött, tehát csak álcája van még, a sáska petéivel táplálkozik. Ezt a földből valóssággal kipusztítja s így több hasznót csinál, mint kárt.

A sárréti termés. A Sárréten mindenütt javában folyik a cséplés. A termés nem nagy, de a buza kitűnő. A gazdáktól nyert információk szerint a buza 79—80 kilós sőt egyes termelőknél 81—82 kilót is elért. A járásban legszebb a hosszuháti pusztai termése. Itt a buza holdanként 8—9 métermázsát, a rozs 12—13 métermázsát, az árpa 6—7 métermázsát ad. Az eddigi cséplésekből meglehetősen állapítani, hogy a Sárréten a buza átlag holdanként 6—7 métermázsát termett.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 20.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rosz okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 20.

Oszták hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Oszták m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. július 20.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	94.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	126.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	145.—
Oszták járadék papírban	—	97.25
Oszták járadék ezüstben	—	99.—
Oszták járadék aranyban	—	116.50
Oszták korona járadék	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	150.25
Oszták magyar bankrészvény	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	748.—
Oszták hitelbank-részvény	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	689.50
London vista	—	240.—
Páris vista	—	95.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleon)	—	19.09
Német birodalmi márka	—	117.62

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (81)

Csak Zini grófnő, ki csaknem ép oly retentő rosszul nézett ki, mint Zinka, lépett hozzá, karjaiba zárta és könnyek közt megcsókolta.

Másnap reggel a követségi palotában lőnek bemutatva az engesztelő szent mise áldozatok. Egy négyes-énekkar Beethoven hetedik symphoniájából ugyanazon édes, elandalítóan

bájos alegrettot éneklé, melyet alig három hónappal ezelőtt a Jane Grey élképhez játszottak.

Egy héttel később Sterzlék elutaztak Rómából. A báróné az utolsó percig törhetetlen kitartással fogadta a kondoleáló látogatásokat. Szakadatlanul ismételte bánata egyhangú kifejezési-mondatát:

— Oly fényesen megkezdett pályát sirba tenni!

Zinka sohasem jelent meg a szalonban és csak keveseknek volt bátorságuk őt boudoir-jában felkeresni. Árnyékká lesoványodva, apróra sirt, fénytelen szemekkel és élessé vált finom vonásaival szivszaggatóan nézett ki. Miután az első fájdalom tomboló vihara lecsendesült, napról napra kétségbeesettebbé látzott válni.

Igy van ez mindig a mélyebb természetknél.

Kezdetben a halott utáni fájdalom többnyire a sors elleni felháborodás egy nemével van egybekötve — afféle ittasság ez, mely mindent elnyel, mindent elfeledtet velünk, még könnyeink indokát is. Midőn azonban szemünk könnyforrása kiapadt, a sziv fáradtá zajogta magát s először elmondta magunknak: »add meg magad« — akkor látjuk csak a szörnyű irt, mit a halál életünkben elidézett; akkor érezzük csak, milyen hideg, üres és csendes lett körülöttünk.

Zinkánál is naponta jobban fejlődött annak tudata, hogy mit veszített. Ugy érzi, mintha folyvást az erős kar után tapogatóznék, mely oly szeretetteljesen támogatta. A tábornok és Vulpini hercegő mindent elkövettek, hogy a kínos időt megkönnyítsék neki. A kivel legjobban érezte magát ekkor, gróf Truyn volt; és olykor, hét óra után, mikor biztos lehetett, hogy senkivel sem találkozhat az utcán, átosont a Hotel de l'Europeba, Gabriellához s megható volt látni, mily gyöngéd érzellemmel tudta a kis leány megosztani az idősb barátnő bánatát, rokonszenve és szeretete által igyekező vigasztalólag hatni.

Elutazásuk reggelén a tábornok és Truyn a vasúthoz jöttek ki. Truyn még a vagonba szállt a hölgyekhez, hogy egy ablakot, mely a komorna erőlködéseinek ellentállt, felhuzzon, vagy kinyisson. Miután elkészült e feladattal, Zinka mindkét kezét az övéibe tette.

— Az Isten áldja meg minden jószágáért — szolt s egyuttal felemelte feléje halvány arcocskáját, hogy megcsókoltassa magát. Truyn egy pillanatig habozott, aztán keresztet vetett a lányka homlokára és halkán érinté szőke haját ajkaival.

— Viszontlátásra! — suttogá megtört hangon, még egyszer meghajtá magát a bárónő előtt és elhagyta a coupét.

Midőn hátralépett a perronon, igen piros volt és szeméi fénylettek. Fedetlen fővel tekintett a tova robobó vonat után, melyből egy könnyborított arcocskára köszönté.

— Ha legalább jogában állana az embernek, gondját viselni! — mormogá Truyn fogai közt, a mint elfordult.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,

(Andrényi-palota.)

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyörvénnyel berendezett réz és harang-öntődéje, épület, díszbádógos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bármilyen cse-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület és díszbádógos munkákat, víz-vezeteki berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat. Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközök.

2824.—1908. thsz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A margittai kir. járásbíró, mint tkv. hatóság közhirre teszi, hogy a kir. kincstár végrehajlatottnak Zsoleza Togyer végrehajtást szenvedett elleni 974 kor. 48 fill. járuléka iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék és a margittai kir. járásbíró területén lévő Szunyogd község határában fekvő az elsősorban a szunyogdi 3 sz. betétben t. I. 1—2 sorsz. alatt felvett, a komlós dűlőben fekvő 584, 585 hrsz. szántóra és legelőre 44 korona.

Másodsorban a 111. sz. betétben A II. 1—10 sorsz. alatt felvett a nagy hegy dűlőben fekvő 1211, 1219—1, 1219—2, 1220—1, 1220—2, 1221, 1222, 1223, 1224, hrsz. vízmosásra, legelőkre, kertekre, és szántókra 80 korona.

Harmadsorban, az ugyanazon betétben A. I. 1 sorsz. alatt felvett 1297 rész legelő járandóságra 8 korona.

Negyedsorban a 348. sz. betétben A. I. 2—3 sorsz. alatt felvett 8211, 8212, 83 hrsz. a a betétekben fekvő szántókra, számnéküli udvaros házra 389 korona.

Ötödsorban a 391 sz. betétben A. I. 1—4 sorsz. alatt felvett a kenderföld felső Lapos, faszet, és Ples dűlőben fekvő szántókra és rétre 502 korona.

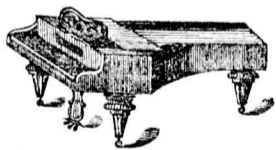
Ezennel meg állapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy ezen fenti ingatlanok az 1908. évi augusztus hó 10-ik napján d. e. 9 órakor Szunyogd község házában az alulírott tkbi. hatóság árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a meg állapított kikiáltási áron alu is el fognak adani.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes érték papírban a kiküldött kérelemhez letenni, vagy a bánatpénznek a bíróságnál történt előzetes letételét igazolt elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.
Margitta, 1908. május 13.

Hraball,
kir. járásbíró.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugyan szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

M. kir. államvasutak B.-pest-jobbparti Üzletvezetősége.

30231—1908. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Tőzgepolyva szállítása és a visszanyert tőzgepolya eladása iránt.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1908., 1909., 1910. és 1911. években, évente szükséges 4500 q tőzgepolyva szállítására és tőzge-

trágya eladására ezennel nyilvános pályázatott hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségeinek megszerezhető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és üzletvezetőségeinél megtekinthető ugyancsak az említett hivataloknál tekinthetők meg. a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános feltételek is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatvány-árából megszerezhetőek. Az általános feltételek ára 50 fillér darabonként melyhez a posta szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is beküldendő a nevezett hivatalhoz.

Az ivenkint 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatok és az ivenkint 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen külcimrel: »Ajánlat a 24262—1908. számú pályázati hírdetményben kúrt anyagokra» 1008. évi augusztus hó 6. napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége általános osztályának főnökéhez (Budapest, VII. Kerepesi-ut 3 sz. I. em. 38. ajtó) benyújtandók, vagy postán beküldendőek.

Fentírt napon déli 12 órakor a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségeinél az ajánlatok fel fognak bontatni, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1908 évi augusztus hó 5. napjának déli 12 órájáig a budapest-jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján beküldendő.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vznak, a bánatpénzt a postatakarékpénztártár útján is letehetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó, hanem

igazolással csak a bánatpénz feladását bizonyító postai feladóvevény, vagy esetleg a letéti jegy másolata melléklendő.

Az itt felsorolt feltételektől oltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított, vagy vukart szövegű pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz elegendesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek

Budapest, 1908. július hó.

Az üzletvezetőség.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

FOGAK

3 koronától feljebb; csafog 5 korona és 8 korona,

aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedő

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szives figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bünvádi prrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t.-c.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. módosításáról.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-c. módosítása és kiegészítése.

A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t.-c.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvénycikk.

Házasulandók figyelmébe!

Menyasszonyi kelengyét Vász-
nat és Fehérneműt csakis a

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.
a kishíd mellett.

Telefon 166. Telefon 166

Klein Testvérek

angol vászon- és zefrek fraacia pouplin
és delin, Sveici himzet batisztok, Tüll és
esipke szöveteiket feltűnő olcsó árban ár-
sítjuk el, bordűr Volin 27 kr. blus zefir 25 kr.

Zöldfa-utca elején Haász féle helyiség.

Székely Imre

elsőrangú uri- és női fehérnemű
tisztító intézete

Nagyvárad Színház-utca 4.

Mant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad,
Kossuth-utca, Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

Alapított 1890.

Rosenzweig Róza

Párisi mellfűző műterme

Nagyvárad, — Telefon 632. — Rákóczi-ut 3

Bartos M. és Tsa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. —
Allandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-ha-
risnyákban s keztyükben a legegyszerűbből a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Foly-
tonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközöl-
tetnek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

SEBŐ IMRE könyv- és papirkereskedő
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortopéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Preis R.

Paplan, madrac, szalmazsákok, pap-
lanlepedő, párnahuzat toll állandóan
kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít
ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazár-épület
színházzal szemben.

GOLDSTEIN L. LAJOS

:: katonai, polgári és ortopéd cipész. ::

Készít úgy uri, mint női munkákat legfino-
mabb kivitelben; és a legkényesebb igényeket
kielégíti. Levélbeli meghívásra jövök.

Kolozsvári-utca 35.

Foglalkozást nyerhetnek

nagyon szép írásu uri
családból származó fia-
talemberek, vagy hölgyek,
előkelő egyesületnél sze-
rény igények mellett.

Cím: a kiadóban.

BETON VÁLLALKOZÓ

szíves figyelmébe ajánlom a T. K. építész és
építető uraknak, hogy vállalkozom egyszerű mun-
káktól legdiszesebb kivitelig, egymint Terrázó,
vasbeton, cément, burkolatok. Rendelésre készí-
tek márványutántzat, szokli vagy kör és függő
lépcsőket, ugy Rabic falhoz gipsztáblák készítését
cémentből. Fürdőkád, vízmedencék és földalatti
csatornák levezetését lelkiismeretesen és jutányo-
san készítek. Kész betoncsöveket eladásra tartok
10 és 15-ös 20-as 30-as belméretekben. A nagy-
érdemű közönséget értesítem, hogy levélbeni fel-
szólításra ugy vidéken, mint helyben készséggel
megjelenek. Becses pártfogásukat kérve,

kiváló tisztelettel.

259

BODÓ SÁNDOR cementező-mester

Nagyváradon, Vitéz-u. 18. sz,

Wallerstein Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

a bekövetkezett
:: holt idényre ::

a rőfös áruk árait
tetemesen leszá-
litotta.